

## Zakres treści HISTORIA 2024/2025

### 1. Cywilizacje starożytne:

a) porównanie koczowniczego trybu życia z osiadłym;

b) cywilizacje Starożytnego Wschodu (Mezopotamii, Egiptu i Izraela) oraz cywilizacje

starożytnej Grecji i Rzymu - lokalizacja w czasie i przestrzeni oraz charakterystyka

struktur społecznych i systemu wierzeń;

c) porównanie systemu sprawowania władzy oraz organizacja społeczeństwa w Egipcie,

Atenach peryklejskich i Rzymie;

d) najważniejsze osiągnięcia kultury materialnej i duchowej świata starożytnego w

różnych dziedzinach: filozofii, nauce, architekturze, sztuce, literaturze;

e) narodziny oraz rozprzestrzenianie się chrześcijaństwa.

### 2. Świat islamski i Bizancjum.

a) zasięg podbojów arabskich i ich wpływ na Europę;

b) zasięg i osiągnięcia cesarstwa bizantyjskiego.

c) dostrzeganie różnic między chrześcijaństwem wschodnim i zachodnim

### 3. Władza, społeczeństwo i kultura średniowiecznej Europy.

a) państwo Franków;

b) rozłam w Kościele w XI wieku oraz relacje pomiędzy władzą cesarską a papieską;

c) system lenny i podziały społeczne w średniowieczu;

d) życie średniowiecznego miasta i wsi;

e) kultura rycerska;

f) styl romański i styl gotycki;

g) rola Kościoła (w tym zakonów) w dziedzinie nauki, architektury, sztuki i życia

codziennego.

4. Polska w okresie wczesnopiastowskim.

a) państwo pierwszych Piastów i umiejscowienie jej w czasie i przestrzeni;

b) okoliczności przyjęcia chrztu przez Piastów oraz następstwa chrystianizacji Polski;

c) odbudowa i rozwój państwa Piastów za rządów Kazimierza Odnowiciela i Bolesława

Śmiałego;

d) dokonania Bolesława Krzywoustego;

5. Polska w okresie rozbitcia dzielnicowego.

a) przyczyny oraz skutki rozbitcia dzielnicowego;

b) przemiany społeczne i gospodarcze, z uwzględnieniem ruchu osadniczego;

c) sytuacja międzynarodowa ziem polskich w okresie rozbitcia dzielnicowego;

d) proces zjednoczenia państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku.

6. Polska w XIV – XV wieku.

a) rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV i XV wieku;

b) dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej oraz w polityce

zagranicznej;

c) unia Polski z Litwą;

d) związki Polski z Węgrami w XIV i XV wieku;

e) relacje polsko-krzyżackie w XIII–XV wieku;

f) rozwój monarchii stanowej i uprawnień stanu szlacheckiego (do konstytucji nihil novi).

7. Wielkie odkrycia geograficzne.

a) przyczyny i skutki odkryć geograficznych

b) najważniejsze dokonania odkrywców na przełomie XV i XVI w.

8. Europa w XV i XVI wieku.

a) cechy renesansu europejskiego i najważniejsze osiągnięcia przedstawicieli tej epoki;

b) przyczyny i następstwa reformacji;

c) kontrreformacja w Kościele katolickim.

9. Polska i Litwa w czasach ostatnich Jagiellonów.

a) najważniejsze wydarzenia w dziedzinie polityki wewnętrznej ostatnich Jagiellonów;

- b) polityka zagraniczna ostatnich Jagiellonów;
- c) unia realna pomiędzy Polską a Litwą;
- d) demokracja szlachecka;
- e) życie gospodarcze w XVI wieku;
- f) największe osiągnięcia polskiego renesansu;
- g) reformacja na ziemiach polskich.

10. Rzeczpospolita Obojga Narodów i jej sąsiedzi w XVI i XVII wieku.

a) Stosunki wyznaniowe i narodowościowe w Rzeczypospolitej oraz główne założenia

konfederacji warszawskiej;

b) Okoliczności uchwalenia artykułów henrykowskich i zasady wolnej elekcji.

c) Przyczyny i skutki wojen Rzeczypospolitej z Rosją, Szwecją i Turcją;

d) przyczyny i następstwa powstania Bohdana Chmielnickiego na Ukrainie;

e) zakres chronologiczny i zasięg terytorialny potopu szwedzkiego;

f) najważniejsze bitwy w XVII wieku: pod Kircholmem, Kłuszynem, Chocimiem, Zbarażem,

Beresteczkiem, Wiedniem;

g) kultura baroku - przykłady architektury i sztuki.

11. Europa w XVII i XVIII wieku.

a) monarchia absolutna na przykładzie Francji Ludwika XIV;

b) idee oświecenia w nauce, literaturze, architekturze i sztuce;

c) reformy oświeceniowe w Prusach, Rosji i Austrii.

12. Rzeczpospolita Obojga Narodów w I połowie XVIII wieku.

a) przejawy kryzysu państwa w epoce saskiej;

b) pozycja międzynarodowa Rzeczypospolitej w czasach saskich.

13. Powstanie Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej.

a) przyczyny i następstwa amerykańskiej wojny o niepodległość;

b) wkład Polaków w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych.

14. Wielka rewolucja we Francji.

a) główne przyczyny rewolucji i jej rezultaty;

b) Deklaracja praw człowieka i obywatela.

15. Rzeczpospolita w dobie stanisławowskiej

a) przykłady naprawy państwa za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego;

b) obrady Sejmu Wielkiego oraz najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja;

c) konfederacja targowicka i jej następstwa;

d) polskie oświecenie i przykłady sztuki okresu klasycyzmu

16. Walka o utrzymanie niepodległości w ostatnich latach XVIII wieku.

a) zmiany terytorialne w Rzeczypospolitej w czasie rozbiorów;

b) przyczyny i skutki powstania kościuszkowskiego;

c) przyczyny wewnętrzne i zewnętrzne upadku Rzeczypospolitej.

## 17. Epoka napoleońska

a) wojny napoleońskie

b) utworzenie Legionów Polskich we Włoszech;

c) powstanie Księstwa Warszawskiego, jego ustrój i terytorium;

d) przemiany polityczno-ustrojowe i społeczno-gospodarcze w Europie w okresie napoleońskim;

e) postawy Polaków wobec Napoleona i stosunek Napoleona do sprawy polskiej.